

BIES VAN EDE

FOTO'S
VAN MARIA

Nederlands
Letterenfonds
dutch foundation
for literature

De auteur ontving voor het schrijven van dit boek een projectsubsidie van het Nederlands Letterenfonds

© 2021 Bies van Ede

© 2021 Ezo Wolf Uitgevers | Sint Pancras

Vormgeving: Studio L.E.O. | Alkmaar

ISBN: 9789083144320

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de uitgever.

ezowolf.nl

Citaat hoofdstuk 27

*'Het Rijk', gedicht van Martien Beversluis, gepubliceerd in
SS-Zeitheft voor Nederland, 1e jrg., no. 2, 1944.*

*Het ware Begin is niet aan het begin: er is iets dat voorafgaat
aan het Begin zelf - een draaiende beweging waarvan de vicieuze
cirkel wordt doorbroken, in een gebaar dat analoog is aan het
doorsnijden van de Gordiaanse knoop door het Eigenlijke Begin,
dat wil zeggen het oorspronkelijke begin, de daad der beslissing.*

(Friedrich von Schelling)

*But I wanted to write you one
before I quit
and this one's it.*

(Randall S. Newman)

1

DE AGENT STREEPT MIJN NAAM WEG. HIJ PROBEERT HEM DITMAAL foutloos in het proces-verbaal te zetten. Een mug blijft me onophoudelijk aanvallen. Ik verjaag hem met handbewegingen alsof ik een tic heb. Aan de wand hangt een elektrische kalenderklok. Ik zag de agent erop kijken toen hij de datum op het formulier moest invullen.

‘U kunt me nog zo vaak vertellen dat ik op heterdaad betrapt ben, maar ik ontken,’ zeg ik.

‘Er valt niet zoveel te ontkennen, meneer.’ Hij kijkt me strak aan.

‘Er ligt een wereld van verschil tussen ontkennen en bekennen,’ zeg ik. ‘Al valt er niets te ontkennen, dat wil niet zeggen dat ik moet bekennen.’

‘Meneer is filosoof.’ De agent buigt zich over een papier dat voor hem in een hangmap ligt en leest mijn naam op alsof hij de letters moet spellen.

‘Ik hoef niet mee te werken aan uw behoefte aan zekerheid.’ Mijn woorden blijven in de lucht hangen, de agent leest zijn formulier. Ik zie zijn lippen bewegen; hij leest zoals vrouwen lezen, onwillekeurig geluidloos mompelend. De mug zoemt om me heen.

‘Er is privé-eigendom vernield,’ zegt de agent. ‘Zinloos vandalisme. Waarom zou iemand de ogen uit het affiche in eenabri willen snijden? Ik weet dat jonge honden de ogen van poppen stukbijten. Psychopaten schijnen er ook een handje van te hebben. Bent u ooit in aanraking geweest met psychiatrische zorg? Volgens uw dossier niet...’ Hij werpt me een korte, onwelwillende blik toe. ‘Filosoof bent u ook niet, trouwens, als de papieren kloppen. Of doet u een studie bij de Volksuniversiteit?’

De affiches zijn gruwelijk. Daarom heb ik ze bewerkt. Ik was van plan ze allemaal, van Haarlem-Noord tot aan de grens met Heemstede, te vernielen. Verder dan drie stuks ben ik niet gekomen.

Ik kijk hoe de agent leest. Hem zal ik nooit kunnen uitleggen hoe lelijk de levensgrote gezichten in de bushaltes zijn omdat hij niet logisch kan nadenken over wat mooi is, geen systeem heeft om de allesomvattende schoonheid te onderscheiden van de lelijkheid. Daarom begrijpt hij ook niet dat de affiches verwijderd moeten worden. Wat hij als vandalisme ziet, is in werkelijkheid een verrijking, een verfraaiing van het stadsbeeld. Zinnvolle vernieling.

‘U bent vijftientig en repareert schrijfmachines.’

Ik weet wat hij denkt. Hij denkt wat iedereen denkt: wie is er in deze tijd nog schrijfmachineropereur? Typemachines zijn het speelgoed van onze kinderen geworden. Er wordt tegenwoordig op computers gewerkt, we hebben een Amstrad, of een Commodore en hier op het bureau staat binnenkort een IBM-microcomputer.

Geen mens laat zijn tikmachine nog herstellen als hij kapot is. Ze kopen een nieuwe: een daisywheel-machine. Niet meer te repareren apparaten, je vervangt ze, of als je geluk hebt, wordt de behuizing

voorzien van een compleet nieuw binnenwerk om de eigenaar de illusie te geven dat hij zijn vertrouwde bezit terug heeft gekregen met alleen het mankement gerepareerd, maar verder nog als vanouds. Wie kijkt er nog onder de motorkap en wie weet wat hij ziet als hij het ooit eens mocht proberen?

De agent heeft gelijk. Liever was ik ook computertechnicus.

Ik verahul dat zijn minachting me geraakt heeft. Ik ben hier niet vanwege mijn overbodig geraakte specialisme, ik ben hier omdat mijn kijk op schoonheid buiten de wet valt, niet begrepen wordt door haar handhavers.

Mijn visie is illegaal, wat ik met Maria heb gedaan is waarschijnlijk ook strafbaar. Dat komt omdat het systeem van schoonheid, de logische kijk op wat de wereld mooi maakt, niet strookt met wetgeving en regels. Niemand is bereid schoonheid als ideaal te stellen en de consequenties daarvan te dragen.

‘Hebt u een verklaring voor uw gedrag, meneer?’ vraagt de agent.

Die heb ik zeker, maar ik zal haar niet geven. Zou ik hem vertellen wat mijn plannen zijn en wat ik tot nog toe heb gedaan om ze te verwezenlijken, dan kwam ik hier niet meer weg. Ik weet wel dat mijn schoonheidsideaal niet geaccepteerd wordt.

‘Nee,’ zeg ik.

Hij schudt meewarig zijn hoofd. Meewarig, dat vreemde, nietszeggende woord. ‘Uw gegevens hebben we. Er is geen reden u vanavond hier te houden. U kunt een dagvaarding tegemoet zien.’

Hij trekt een schrijfmachine naar zich toe en typt met twee vingers, de letters op de toetsen zoekend alsof hij het apparaat voor het eerst bedient. Het is een Brother, een model uit de nieuwe generatie. Mijn

vader had het gemeentelijke politiekorps als klant. Ik begin er niet over, ik sla de mug dood.

Buiten toont de lucht een wirwar van wolken en sterren alsof het een stormnacht is, maar er staat nauwelijks wind. Ik rits mijn jopper dicht, die ik speciaal voor vanavond van zolder heb gehaald waar hij al vijf jaar lag. Hij is nachtblauw, een vermomming die je doet opgaan in de schaduw. Mijn fiets heeft geen licht. Bang om agenten tegen te komen, ben ik niet. Hoe groot is de kans dat je twee keer op een avond wordt aangehouden?

Op de Kampervest zet ik mijn fiets tegen de peperbus, de enige van de stad. Het mes, de glassnijder en de schroevendraaier in mijn jaszak hebben ze niet gevonden. Schijnbaar mag fouilleren alleen bij ernstiger zaken dan vandalisme.

De schroevendraaier en glassnijder heb ik niet nodig, ook dit affiche zit niet achter glas. Met halen die zorgvuldiger worden naarmate ik dichterbij de ogen kom, ga ik aan de slag. Aan de overkant van het water roept iemand iets, maar ik kan het niet verstaan. Geen idee of het voor mij bedoeld is, dus ik trek me er niets van aan. Ik verwijder de smerigheid uit de stad. Maria zal niemand meer bekijken met haar betoverende glimlach en die licht spottende blik in haar ogen. Niemand zal hoeven te kijken naar de leugen van haar schoonheid, ook ik niet.

Op weg naar huis, tegen het verkeer in fietsend, denk ik aan Maria en vraag me nog eens af waarom ze zich opnieuw heeft laten fotograferen voor de affiches. Waarom geeft ze het verleden de kans zich te herhalen?